

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээзет

Урыслем и Кыблэ пэрьтныгъэ щызыгъэ предприниахем ащищэу Картонтарэм мы ильясым июбилей хигъэунэфыкыгъ. Тхапэм хэшыкыгъэ продукциене къыдигъекъирэр шэпхъэшүхэм адештэ.

Картонтарэм игъэцекъико пащэу Сергей Погодиним къызэриуагъэмкэ, непэ предприниаем нэбгыре 550-рэ ѩэлажъэ, ягурт лэхъапкэ сомэ мин 50-м ехъу. Коронавирусум ильэхъан юфшэпэ чыплэхэр къызэтирагъэнагъэх ыкы пшэрыльхэр зэкэ агъэцекъагъэх. Блэкыгъэ ильясым мыш фэдэ иуахтэ егъэшшагъэм мэ мы мэзитфым къыдагъекъигъэр проценти 3 — 4-кэ нахыбэ хуугъэ.

Предприниаем ипащхэм ыкы иофшэхэм псауныгъэ пытэ ялэу, гъехъагъэхэр ашыхээз ытэпкэ лыкъотэнхэу, ягухэльхэр къадехъунхэу республикэм ишаа афэлэуагъ.

— «Картонтарэр республикэмкэ мэхъанэшхо зиэ предприниахем

ащищ. Юфшэним изэхэцэнкэ мыш еклонлакъэхэр къыщаагъотых, аш даюу къулукъушэхэр зерифшэшүашу агъашлох, къыхагъэшых. Тапэккы къэгъэльэгъонишүхэр зэрэшшийэштхэм, социальнэ проектхэр щылэнгъэм щыпхырыгъэнхэм шъузэрэпильыщтым сицыхъэ тель, — къыуагъ Күмпилы Мурат.

Цеххэм ыкы навигацием исистемэ юф зэрэшшэрэд Адыгэим и Лышъхэ зэригъэльэгъугъ. Шлох имыэу санитарнэ шапхъэхэр зерагъэцакъэхэрэд предприниаем ипащхэм къыхагъэшыгъ. Зэпахыре узыр къызежагъэм щыублагъэу мафэ къэс къулукъушэхэм ятемпературэ аупльэку, нэмыкі шапхъэхэр агъэцекъэнхэм анаэ тет.

— Экономикэр къеъжъэжынным тэркэ мэхъанэшхо ил. Бизнес цыклик ыкы гурытим йэпилэгъу афэхъугъэнмыкэ УФ-м и Правительствэ бэдэд юшшэрэр. А зэкээри зыфэгъэхыгъэр

Адыгэим и Лышъхэ Картонтарэм щылажъ

Адыгэ Республикэм и Лышъхэу Күмпилы Мурат шъэдэкъыжъэу ыхырэмкэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиэ обществэу «Картонтарэм» тыгъуасэ щылажъ. Предприниаем тапэккы хэхъоныгъэхэр ышынхэмкэ амалэу йэклэльхэм, проектыккэу илэхэм зашигъэгъозагъ, джааш фэдэу юфшэхэм санитарнэ шапхъэхэр зэрагъэцакъэхэрэд зэригъэльэгъугъ.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

экономикэр зыпкъ игъэуцожжыгъэнхэр. Непэ тыкъыздэкъогъэ предприниаем иофшээн къызэтирагъэуцаагъэп, икъэгъэльэгъонхэм ахигъэхъон ѿльэкъигъ. Коронавирусум зиушьом-

бгъуним ишынагъо нахь макъ шыгъэнымкэ амал пстэури йэклэль, — къыуагъ Күмпилы Мурат.

АР-м и Лышъхэ ипресс-къулькъу.

Апэрэ ахъщэ йэпилэгъур къафэклиуагъ

Коронавирусум тикъэралыгъо зызищуушьомбгъурэ уахътэм къэлэццыкъухэм яофыгъохэр УФ-м и Президент инэплэгъу ригъекъигъэхэп.

Аш игукеекъикэ ахэм къэралыгъо йэпилэгъу афэкъонэу агъэнэфагъ. Ильэси 3-м къыщегъэжъагъэу 15-м нэс зыныбжъ къэлэццыкъу пэпчэ зэтигъоу сомэ мини 10 къараты. Мыш дэжъым унагъом ихахъуи, ны-тыхэм юфшэпэ чылпэ яэми мэхъанэ илэп. Унашьюу щылэнмкэ мы купым къыхиубытэхэрэм зэкээми ахъщэр аратыщт.

УФ-м Пенсиенхэмкэ ифонд къызэри-тырэмкэ, апэрэ зэтигъо ахъщэр уна-

гъохэм къафэклихъэгъах. Унэгъо миллион 10,2-мэ ашыпсэурэ къэлэццыкъу миллион 14,6-мэ сомэ мини 10 зырызыр афэкъуагъ. Джырэ уахътэм ехъулэу сомэ миллиарди 146-рэ мыш пэуагъэхъэгъах.

Жъоныгъуакъэм и 22-м нэс заявление зыгъэхъыгъэ ны-тыхэр архы ахъщэр къызыифихъагъэр. Регламентэу щылэнмкэ къызэригъэнафэрэмкэ, мы тыныр зытефэхэрэм яхъильхэм юфшэгъу мэфитфым ахэпльэх, елане юфшэгъу Светланэ.

мэфищым ахъщэр афырагъахъэ. Мыш пыль палъэр мэфиим шлокы хууцшэп, загъорэ аш нахь макъэу мэхъу. Гушылэм пае, заявлениер жъоныгъуакъэм и 23-м (шэмбэйтэ) щегъэжъэгъэу и 25-м (блыпэм) нэс агъэхъыгъэ зыхъуки, жъоныгъуакъэм и 29-м нэс ашхэпльэштих, мэкъуогъум и 2-м ахъщэр къафихъашт.

Нэмыкі шьолпьырхэм афэдэу мы зэтигъо ахъщэ йэпилэгъур Адыгэим щыпсэурэ унагъохэм ашыцхэм къафэклихъагъ. Аш цыфхэр ыгъэгушуагъэх, бэхэм игъоддэу алтыгатгъ.

Къэлэццыкъу зиэ унагъохэм ахъщэ йэпилэгъу аратынхэмкэ УФ-м и Президент унашьюу ёшыгъэхэм мэхъанэшхо ялэу елтытэ сабынц зыптурэ Шхъэлэхъо Светланэ.

— Мы къэбарыр зызэхэсэхым ишыкъэгъэштих сыйкъэупчагъ, игъом тхыльхэр згъэхъазырыгъях. Унэм сыйзэрисэу къэралыгъо фэл-фашихэм ягъэцекъэн фытгээпсыхъэгъэ портальмкэ жъоныгъуакъэм и 16-м заявлениер згъэхъыгъэ. Сыйзэремыжагъэу ахъщэр псынхэм счетым къихъагъ, — къелуватэ Светланэ.

— Сабийхэм яфэл-фашихэм ахъщэр апыуэзхъащт. Апэрэ классым клошт пшьэшье нахыжъым ишыкъэгъэшт йэмэ-псымхэм фэсщэфыщтых. Еджэнымкэ, тхэнхэмкэ къышхъэпэшт мебелыр, ишлэнгъэхэм ахэзгъэхъошт псыуалъэхэр зэзгъэгъотштых. Нахыкъэхэри зызыгъэгъупшэштхэр, тхыльцикъухэр, щыгъынхэр къафэсщэфыщтых.

Гъонэжъыкъо Сэтэнай.

Гүхэлъыр агъэцэкІэнэу рагъэжьагъ

Экономикэм зыпкъ итэу хэхъоныгъэ ышыным фэгъэзэгъэ Комиссием изэхэсигъоу тагыуса щылагъэр зэрищаг Адыгэ Республикаем и Лышхъэу Къумпыл Мурат. Экономикэм ыкы социальнэ лъэныкъом Іэпыіэгъу афэхъугъэнымкэ федеральнэ ыкы шъолъыр унашьюу ашыгъехэр гъецклагъехэ зэрэхъурэр ары зытегущыагъехэр.

Республикэм иша ю кызыэрэхигъе ўу, экономикэр игъорыгъо егъэжъэхъе ўу Урысыем и Президенте ў Владимир Путиним пшъериль шъхъалеу кытгэцэхъууцэхъам ашыщ. А юфшэнэри Адыгэим щырагъэхъагъ. 2020-рэ ильэсийн экономикэм зыпкъ итэу хэхъоныгъэ ышыным фытегъэпсихъэгъэ кризисим пшъуеклорэ планэу аштагъэр шуагъэ кытгэу гъецкэгъээн зэрэфаер Къумпыл Мурат хитгэунэфыкыгъ. Аш лъэныкъуи 4 шъхъалеу кыдыххэлтигъэ юфшлапгъэр ягъэгъотыгъенхэр, экономикэмкэ мэхъанэшко зилэ предпринимателхэм (чыпэ кын ихэм), предпринимательствэ цыккүм ыкы гурытым, пшоолъышынм, чыфхэм йэпилэгъу афэхъугъенхэр.

— ТкIуачIэ ехылIагъэу, ткIуагъэ кытгэу федеральнэ йэпилэгъур зэрэдгээфедэрэм, экономикэр игъорыгъо едгъэжъэхъе ўу кыфэдгъотырэм бэклэгъэйт республикэм тапкIэхъоныгъэу ышыщхэр, —

кыхигъэшыгъ Адыгэим и Лышхъэу.

АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкэ ыкы сатыумкэ иминистрэу Геннадий Митрофановым кызыэрлиуагъэмкэ, жъоныгъуаклэм и 28-м ехъулэу банххэм предпринимательствэ цыккүм ыкы гурытым исубъекти 188-мэ сомэ миллиардрэ миллион 24-рэ зытегъэ финанс йэпилэгъу аяллагъехъагъ. Йэпилэгъу шъхъалеу — тынхэм палъэу аяллыр афэзкэхъэгъенхэр ары. Лэжапклем итын сомэ миллион 72-рэ пэуягъехъагъ, аш ишуагъэкэ юфшлапгэ чыпэ мини 3 фэдиз кызээтырагъенагъ. Йэпилэгъур анахъэу зыгъэфедагъехэр республикэм икъэлэ шъхъале, Мыекъопэ ыкы Кошхъэблэ районхэм ялъиклохэр арых.

Аш даклоу Программэу 8,5-м кыдыххэлтигъэу фэгъэктотенгъэ зилэ чыфхэр предпринимательхэм аратых. Яюфшэн рагъэжъэхъынмкэ кредитэу аштэрэм процента 2 (ильэсийнкэ) палъыр. Юфшлапгэ үтхэм япчагъэ кызээтэгъанхээрэм мы чыфхэр зэрэпсаоу аш изы яахь (процент 80) афашыныжыщ. Джаш фэдэу АР-м предпринимательствэй йэпилэгъу фэхъугъэнымкэ и Фонд фэгъэктотенгъэ зилэ займынхэр (зы процент пыльэу сомэ миллион нэс) аретых, аштэгъаххэмкэ атын фаехэр мэзи 6-кэ афызэхъэ. Непэр мафэм ехъулэу сомэ миллиони 4,5-рэ зытегъэрэ займи 5 аритгэ, 6 агъэхъазыры, 19-мэ чыфхэр зыщатыжыщт палъэр афызэхъахъагъ.

Мы лъэныкъомкэ юфшэнэшко егъэцаклэ Кыкыл Артур зипэш гупчэу «Си-бизнес» зыфилорэм.

— Гупчэм ткIуагъэ кытгэу юфзэришIэрэр, фэлIо-фашихъэр зэрифэшъуашэу зэригъэцаклэхъэр тэлъэгъу. Арышь мыш фэдэ амалхэр муниципалитетхэм зэкIэми яIэн фае, —

кытгэу Адыгэим и Лышхъэу.

Общественнэ амалхэр гъефедгъэнхэм мэхъанэшко илэу республикэм иша ю кызыэрлигъэнэфэу, эпидемиим ыуж экономикэр зэтэгъэцэжыщт палъырээ планыр правительствэ шъолъырхэр ыкы бизнесыр итусэхуу зэхагъэууон фае. Джаш фэдэу Къумпыл Мурат ишъэрэлькэ федеральнэ мэхъанэ илэу бизнес цыккүм ыкы гурытым йэпилэгъу афэхъугъэним фытегъэпсихъэгъэ шъолъыр предложениехэр агъэхъазырыгъэх. Ахэр кызыитыкхэрэх тхыгъэхэр УФ-м и Правительствэ и Тхаматэу Михаил Мишустиним ыцэлэгъэхэр агъэхъыгъэх.

АР-м и Лышхъэу ипресс-къулькуу.

Шуагъэ къэзытышт площадкэ агъэпсынэу. Мыш имызакьюу пшоолъешынам ыльэныкъоки юфшэнэри нахь гъэлэшыгъэн фае аш фэгъэзагъэхэм къафигъэптыг.

Экономикэм хэхъоныгъэ ышынымкэ мэкъумэх хызметэм мэхъанэшко зэрилэр республикэм иша ю кытгэу. Министрэу Къуанэ Анзаур къээрэуэгъо-игъэхэр зэрэцгэгъозагъэхэмкэ, мы мэзиллэм продукцием икыдэгъэкынкэ гъэхъэгъэшухэр щылэх, джащ фэдэу лэжыгъэм ипхын аухыгъ. 2020-рэ ильэсийн хызметэм хэшагъэхэм сомэ миллион 553,3-рэ зытегъэрэ къэралыгъо йэпилэгъу арагъэгъотынэу агъэнафа. Непэр мафэм ахэм ашыщуу 207-мэ сомэ миллиони 110-рэ алыгъагъ.

Хэбзэлахх фэгъэктэнгъэхэм ыкы непэ щылэхъэгъум афэгъэхъыгъеу къэгүшүшагъ федеральнэ хъакулахх кытгэу Адыгэимкэ и Гээлоришлапгэ иша ю Дышшэл Адам.

УФ-м и Президент кызыэрлигъэнэфэу, эпидемиим ыуж экономикэр зэтэгъэцэжыщт палъырээ планыр правительствэ шъолъырхэр ыкы бизнесыр итусэхуу зэхагъэууон фае. Джаш фэдэу Къумпыл Мурат ишъэрэлькэ федеральнэ мэхъанэ илэу бизнес цыккүм ыкы гурытым йэпилэгъу афэхъугъэним фытегъэпсихъэгъэ шъолъыр предложениехэр агъэхъазырыгъэх. Ахэр кызыитыкхэрэх тхыгъэхэр УФ-м и Правительствэ и Тхаматэу Михаил Мишустиним ыцэлэгъэхэр агъэхъыгъэх.

ЯшIуагъэ арагъэкIы

Шъолъырим социальнэ-экономикэ зыпкытынгъэ ильэсийн Адыгэим и Лышхъэу Къумпыл Мурат ынаа ё тет.

Анахь мэхъанэшко зэрэтире лъэныкъохэм ашыщ предпринимательствэ цыккүм ыкы гурытым къэралыгъо йэпилэгъу агъэхъэхъагъ. Аш фэгъэхъыгъэу Адыгэим и Лышхъэу пчыагъэрэ федеральнэ гупчэм, аш хэхъэ Урысыем и Правительствэ, зыфигъэзагъ. Экономикэ юфшэнэмын ильэнэри шъхъалехъэу йэпилэгъу зищылагъэхэм: мебельим икъыдэгъэхъын, техническэ фэл-фашихъэм ыкы автотранспортым ягъэцкэхъын,

медицинэ ыкы стоматологическэ практикэр, сэнэхъат гъэснэгъэ тедээ защарагъэхъотхэр, нэмийкхэри кыдыххэлтигъэхъуу предложение кыхыгъ.

А гукъэхъим Урысыем экономикэ хэхъоныгъэмкэ и Министерствэ дыригъештагъ ыкы аш ехъигъэу УФ-м и Правительствэ и Тхаматэ зыфигъэзагъ. Мир заштэхъэхъотхэрэхъе япчагъэ шъхъалехъэхъе предпринимательхэм япчагъэ мин

200-м ехъуклэ нахьыбэ хьущт. Джаш фэдэу хэбзэлаххэмкэ упплэкунхэр зэрэзэхамыщэрэ 2020-рэ ильэсийн мэкъуогъум и 30-м нэс лъыгъэктэгъэним иофыгъуи хэлпльэх.

Федеральнэ гупчэм ышырэ унашьом елтыгъэу шъолъырми иофишэн эхийшщэт, кыщаагъ АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкэ ыкы сатыумкэ и Министерствэ.

Гъонэжъыкъо Сэтэнай.

Адыгэ Республикаем и Закон

Адыгэ Республикаем и Законэу «Ильэси 3-м кыщегъэжъагъэу ильэси 7-м нэс зыныбжь къэлэцыкыу зилэм мазэ къэс ахъщэ йэпилэгъу зэрэратыштим ехылIагъ» зыфилорэм иа 1-рэ статья зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхъыгъ.

Адыгэ Республикаем и Къэралыгъо Совет – Хасэм 2020-рэ ильэсийн мэлэйлфэгъум и 24-м ышитагъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикаем и Законэу «Ильэси 3-м кыщегъэжъагъэу ильэси 7-м нэс зыныбжь къэлэцыкыу зилэм мазэ къэс ахъщэ йэпилэгъу зэрэратыштим ехылIагъ» зыфилорэм иа 1-рэ статья зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэм фэгъэхъыгъ.

Адыгэ Республикаем и Законэу 2020-рэ ильэсийн мэлэйлфэгъум и 27-м аштагъэу № 338-рэ зытетэу «Ильэси 3-м кыщегъэжъагъэу ильэси 7-м нэс зыныбжь къэлэцыкыу зилэм мазэ къэс ахъщэ йэпилэгъу зэрэратыштим ехылIагъ» зыфилорэм (Адыгэ Республикаем ихэбзэгъэуу зэхэуягъэхэр, 2020, № 3) иа 1-рэ

статья мыш фэдэ зэхъокыныгъэхэр фэшыгъэнхэу:

1) я 21-рэ, я 22-рэ яахьхэр хэгъэхъогъэнхэу ыкы ахэр мыш тетэу къэтыгъэнхэу:

«21. Мазэ къэс ахъщэ йэпилэгъу къэралыгъэнхэу ыкы ахэр мыш тетэу къэтыгъэнхэу:

22. Ахъщэ йэпилэгъу мазэ къэс къызэралыгъэнхэу фэшыгъэнхэу:

2) я 7-рэ яахьхэр мыш тетэу къэтыгъэнхэу:

«7. Мазэ къэс ахъщэ йэпилэгъу къазэраратышт

шыкыкъемрэ шапхъэхэмрэ зыухэсирэр Адыгэ Республикаем и Лышхъэу ары.

Я 2-рэ статьяр. Мы Законым къячэ иэ зыхырэр

Официальни къызыыхаутырэ мафэм щегъэжъагъэуу мы Законым къячэ иэ мэхъу, правэм ыльэныкъоки эзэфыщтыкъэхэу 2020-рэ ильэсийн щылэ мазэм и 1-м кыщегъэжъагъэу азыфагу иль хъугъэхэм альэлэс.

Адыгэ Республикаем и Лышхъэу Къумпыл Мурат

къ. Мыекъуапэ, мэлэйлфэгъум и 27-рэ, 2020-рэ ильэс № 340

ТыфэгушIo!

Тылым йутыгъэу, культурэм изаслуженнэ IoфышIеу Ацумыжь Кущыку ыныбжь ильэс 90-рэ зэрэхүгъэр хигъенуфыкыгъ. Шэуджэн районымкэ заом ыкли Ioфшэнным, Уэшыгъе Klyachéхэм ыкли ухумэкло къулыкъухэм яветеранхэм (пенсионерхэм) я Совет ильэс 20-рэ ар итхамэтагь. Адыгэ Республикам и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щитху тамыгъэу «Хабзэр. Пшьэрлыр. Цыфыгъэр» къыфагъэшьшошагь, Ioфшэнным иветеран.

Ацумыжь Кущыку 1930-рэ ильэсүм шапсыгъэ унагъом (къу. Афыпсып) къихуухьагь. Ау уахтэм къыгъеуцугье

шапхъэхэм атетэу Хъакурынэхъаблэ дэсүн фае мэхъу. 1956-рэ ильэсүм Адыгэ хэку исполкомын культурэмкэ игъэорышапэ илащэу М. И. Бытштэком иунашьокэ район культурэм и Унэ идиректорэу Кущыку агъенафь.

Ioфхъэбзэшху зэхажэхэрэм цыфыбэ къахигъэлэжьэнэр аш ишэнэгь, номерхэр зэхажьеуцонхэмкэ Iэнатэ зыыгъхэр Iепыиэгъу къызфигъэхъуштыгъэх. Аш фэдэ шыкIе амалэу агъедэхэрэм район культурэм и Унэ ныбжыкъэхэм ямызакъо, ныбжь зэфэшьхаф зилэ цыфхэр къыришалэштигъэх. Шэуджэн район советым культурэмкэ

иотдел илащэу ильэс 31-рэ Ioф ышлагь. СССР-м культурэмкэ и Министерствэ итамыгъэу «За отличную работу» зыфиорэр къыратыгь, «AP-м культурэмкэ изаслуженнэ IoфышIе» щитхуцIэр аперэу республикэмкэ къызыфагъэшьшагъэхэм ашыц. Партием зыхахъэм, район исполкомын ипартбюро исекретарэу хадзыгь, нэужым народнэ депутатхэм ярайон совет идепутатэу щитыгь. «Шэуджэн районым ициф Гъешуагь» зыфиорэр щитхуцIэр къоджэдэсхэм фагъэшьшошагь. Непэ Ацумыжыр къылэжьыгъэ зыгъэсэфыгъом щы.

(Тикорр.).

Пенсиехэр

Бэдзэогъум къышыублагъэу

ШокI зимыIэ пенсионнэ страхованием фэгъэхыгъэ федеральни хэбзэгъеуцугъэм зэхъокыныгъэу фашигъэхэм къызэрэштидэлтыгъэм тетэу, пенсионерэу зыныбжь имыкъу-гъэхэм алъыпплэхэрэм япенсиехэр индекса-цие шыгъэхэу бэдзэогъум и I-м къы-щыублагъэу къафэ-клоштых.

Ахэм льэу тхыльхэр амытхэу къызэххэхьогъэ пенсиер къафэконоым фэшI, УФ-м Пенсиехэмкэ ифонд и Къутамэу AP-м щылэм испециалистхэм списокэр егъэхъазыры, мэкъуогъум и 24-м нэс пенсиехэр

аэлкIэзгъахъэрэ организациехэм тхыльхэр афагъэклоштых. Пэшорыгъэшьэу къызэрэлтыгъэмкэ, нэбгыре 90-рэ мэхъу ми индексациер зынэситыр.

Аш фэдэу зыныбжь имыкъу-гъэм льыпплээрэ пенсионер шокI зимыIэ пенсионнэ страхованием къихеубытэ. Арышь, аш фэдэхэм алае страховани-

емкэ взносчэр фондым къыфклох. Зыныбжь имыкъу-гъэм зэрэлтыгъэшт пальэу законым къафигъэнфагъэр заухыкIе, страхованиемкэ пенсиер, индексацихэри къыдэлтыгъэхэу, къафэкциону регъажьэ.

УФ-м Пенсиехэмкэ ифонд и Къутамэу AP-м щылэм ипресс-къулыкъу.

Адыгейр ашыц хугуогъ

УпльэкIун къулыкъухэм бизнесым иягэ нахь макIэу защарагъэкIырэ шьольырипшымэ Адыгейр ашыц хугуогъ. Ахэр Ульяновскэ хэкур, Удмуртиер, Карелиер, Адыгейр, Приморскэ краир, Къалмыкыр, Еврей автоном хэкур, Амурскэ хэкур, Марий Эл, Костромской хэкур.

УФ-м и Президент аш фэдэ зэфэхьысъижхэрэ лэкигъэхьагъэх бизнес-омбудсменэу Борис Титовым. Индекс «Административное давление-2020» зыфиорэм ирейтинг 2019-рэ ильэсүм изэфэхьысъижхэмкэ зэхажьеуцугъ. Аш даклоу пандемием ильэхъан предпринимательствэ цыкIумрэ гурытымрэ Iепыиэгъу афэхъунхэм фытегъэпсихъэгъэ шыкIэхэр Адыгейим ихэбзэ къулыкъухэм зэрхьагъэх. Аш къыдыхэлтыгъэу хэбзээ Iаххэм ыкли страховай тынхэм апиль уахтэр республикам ипредпринимательхэм афызэкIахьагь, шуагъэ къээзыгъэ нэмыхыкI унашьохэри ашыгъэх.

Джащ фэдэу предпринимательствэ цыкIум ыкли гурытым исубъектхэм мы ильэсүмкэ мыльку хэбзэлахьимрэ транспорт хъакулахьимрэ арагъэтиштхэп.

Гъонэжьыкъо Сэтэнай.

Зэрафэрэзхэр къираЛотыкIыгъ

— Непэрэ гумэкыгъо къеуцугъэм идэгъээжын медицинэм IoфышIэхэм амалэу ялэр зэклэ рагхылэ. Тэ тимизакью, республикам щылсэухэрэм зэклэми ацIэкIе ахэм тирэзэнэгъэ гущIэхэр апэтэгъохых, — къыуагь Росгвардием Адыгеймкэ и ГъэорышапIэ къулыкъушIэхэм Ioф адэшIэгъэнимкэ икуп илащэу, подполковникэ Вячеслав Ташбаевым.

(Тикорр.).

Росгвардием и ГъэорышапIэу AP-м щылэм IoфышIэхэмрэ дээм къулыкъу щызыхыхэрэмрэ Урысые акциеу «Тхаяуегъэпсэу, доктор» зыфиорэм хэлэжьагъэх. Пандемием пэуцужырэ медикхэм зэрафэрэзхэр Ioфхъабзэмкэ къагъэлэгъуагь.

Хэти ашыгъупшагъэп, сиди ашыгъупшагъэп

НЭПЛЭГҮКЭ

Хэгээгү зэошхом лыгъэ щизезыхъэгъэ Хыакіэгъогу Яхьем фэгъэхыгъэу 2005-рэ ильэсүм тигъэзет кыхиутыгъагь.

Аш ыуж лыгъэр зишэпхъэ летчикым ехылгэгъэ зэукигъухэр зэхашагъэх, тарихь къэбархэр аугъоихэзэ, видео фильмэ цыкликхэр тырахыгъэх, патриотическе пүнүгъэм ехылгэгъэ хэгээгү зэнэкъокъухэм ахэлэжъагъэхэ кэлэеджаклохэм щитхуцлэхэр кыдахыгъэх. Зэолым исурэтхэр тхыльхэм къадэхъагъэх.

Ильэуж ахэдгъэжокланэп

Я. Хыакіэгъогуум иорденхэр, медальхэр Адыгэ Республикаим и Лъэпкъ музей чээлых. Зэолым ишыгъенгъэгъогу цыфхэм нахышоу зэрагъашэ ашойгъоу кыкликэупчэх. Театрэм спектаклэ щифгъэуцгъэн, тхыль шхъаф фатхын фаеу зылтытэхэрэм адетэгъаштэ.

Хэгээгү зэошхом къэгъэзаплэ фэшыгъэнимкэ Москва ибыкыыхъэзэ, Берлин бомбэхэр тезидзээчтэгъэхэ летчикхэм ахэтигъэ Я. Хыакіэгъогуум икьоджэ гупсэу Тэххутэмийкуаас саугэйт щифгъэуцумэ, Теклоньгъэм икъидехын адыгэхэр зэрэхэлэжъагъэхэр нахышоу шольтырхэм ашашштэштэ.

Тарихым ишыгъипкъаплэ цыфхэм алтыгъэсэгъенир, фашистхэм язэхэкъутэн пхашу хэлэжъагъэхэм яштихуу ютынъенир пъэхъаным кытфигъэуцурэ пшээриль шхъаицхэм ашашштэштэ.

Теклоньгъэшхом ия 75-рэ ильэс зыщихэдгъэунэфыкырэ уаххтэм гээзетеджхэм яльэлийкэ тхыгъэр кыхэтэутыжь.

Пшээриль гъэнэфагъэ илэу шхончэо-радистэу Хыакіэгъогу Яхьер самолетымкэ огум ээрибыгэгэе пчагъэр къэзыгъотэрэ тхыгъэхэр сапашхъе ильых. Нэкүубгъохэр зэгзээзэкъихэзэ сяджэш, зэфхыссыжьмэ сацэгумэкы. 1942-рэ ильэсүм ижъоньгъокэ мазэ гъогогуум самолетымкэ чын зытири-ютыкыгъ. Аэроромхэм, мэшлоку гъогухэм ашхъаагь чэштэйтэгъигъ. Мэкъуогуу мазэм

зэрэбыйгъэ пчагъэр нахь маклэ хъугъэп.

1943 — 44-рэ ильэсхэр зэбгээшагъэхами, икъерикиу зэфхыссыжьхъэр гумэкыгъох, сыхат пчагъэу огум зэрити-щтигъэр къэолытэ. Летчикым гуклэ уригъусэу огум мэзахэр уапашхъе кыиогъеуцо, псаоу кызэрэнжыщтигъэр огъешлагь.

...1941-рэ ильэсүм ыныбжыкэ кыитефагъэу дзэм къулыкъур щихызэ дунэе тоххэм язытэ зэрэмрэххатыр ышштигъэ. Фашист техаклохэр Европэм икъэралыгъомэ ашхъушштэх. СССР хэгээгушхом кытебанхэ ашойгъоу ацэхэр «алтыгъ». Яхьер икъоджэ гупсэу Тэххутэмийкуаас учетчикуу колхозым зэрэхтэгъэр, агроном хүнэу зэрэфэягъэр, илахьлхэр ыгу кыгъэкъижьхъэзэ хэштэйкэу зэп кызэрэхэкъищтигъэр.

Ошынэм огум уимыбы

Шхончэо-радистэу я 3-рэ гвардейскэ дивизион ия 10-рэ авиационнэ полк хэтэу хэгъегум ипайхэм апэуцужыгъ. Лыгъэр яшапхъэу дзэклолхэр игъусагъэх, ахэр ишысэтихыпгъэрэх. Самолетэу Ил-4-м иекипаж икомандирэу щитыгъ Александр Сидоришинир. Чэштим пыим ипайтаплэхэм ашхъарабыгэхэзэ бомбэхэр атырадзэштигъэх. Тидзэклолхэр самолетым ишыхэу чын машом зыкышигъэтигъэу, пый мэхъаджэм игъэстиньхъэхэм машо агадзагъэрэ янэлтэгъу кызыифхэхкэ, огум пкэнчэе имытгъэхэр альти-тэштигъ. Агулэ зэфэрэзэхэу

подразделением къэбыйгъыхээз, хэти игупшисэ шэфхэм зафигаэштигъэ.

Яхьер гуклэ илахьлхэм, иныбджэгъухэм адэгүшштэштигъ. Джааш фэдэ такъикь заулэм тэклэ зигъэлсэфыгъэу ыльтытэштигъ. Экипажым боевой пшэрыльхэр кыфашихъэзэ, гыгогуу 200-м нахьыбэрэ огум ибыбагь. Хыакіэгъогуум кызэрироотжыщтигъэу, самолетыр чын кытэйсэхжыгъэ къодыу псынкэу ящыкгэ щэгынхэр, бомбэхэр самолетым кытрапхъэхэзэ, икъерикиу огум мырхэхатым ибыбэштигъэх. Ялетнэ тхыль дэтхэнхэу игъомынфэхэуу пчагъэрэ кыхэклигъ, джары чэш мэзахэм хэтхэу огум зерибагъэр зыфэдизир гъэунэфыгъэу зыкытшыгъэх.

Экипажым щитхуу кыхынным паеп пыйхэм язенеу огум зыкыбайбэштигъэр. Тичыгъу, мамыр цыфхэр шхъафит зэршыжьищхэм пыльгъэх, щынэр зыфэдэр ашэштигъэрэ, «щынэрэ огум ерэмыбай», алоштигъэр летчикхэм.

Еджаплэ сфэхъуугъэ зэукигъэ

Москва дэж, Сталинград, Севастополь, Брест, Курсэ дугар, Польшэр, Венгриер, Югославиер, Германиер, Япониер... Заор нахь зыщыхыльэм экипажыр агъаклоу кызэрэхэкъищтигъэм кьеушыхытэ Хыакіэгъогуум игъусэгъэ дзэклолхэрийлхэж шылыкъэхэу зэрэштигъэхэр. «Узыщымыттысирэм ушыгушысэрэп», адыгэмэ аломи, акъыл зыхэль гупшисэр сидигъуу кызыыхафшэштигъ.

Пенсие куагъзуу Яхьем ыдэжь сышыгъэу къэбарэу кыысфиотэгъагъэхэр сцыгъупшэхэрэп. Сиблокнот дэстхэгъагъэхэм язаклон сыгу къэкъижьхъирэ. Үмэкээ шъаб, инэгушуягъ, щыхы зыхъукэ ынэгу ихыгъэу кызыэрэсплэштигъээр, ишхъэгъусэ зэрэдэгүшштэштигъэр, унэм кыхъэрэ кэлэццикүмэ ашхъашоо шъабэу ылапхэр ригъачьэхээ ошэ-дэмышигъэу зэрэхэштигъищтигъэр, ышхъэ кынэтизэ зы гүшүли кымылоу икъерикиу заом ильэс фыртынхэм гуклэ зызэрафигъазз-

щтигъэр. Ветеранын игушыгъэхэр сэрыкэ къэбар къодыу щитыгъэхэп — еджаплэ сферхурэ зэукигъэхумэ ар зэу ашыгъигъ.

«Узымыттыштигъ къутамэм утемыуцу»

Адыгэ гүшүгъэжъэу «Узымыттыштигъ къутамэм утемыуцу» зыфалорэр Яхьем зыкы кыыгуагъэрэ, ау седэуфэ игупшисэхэр факлоу загъорэ кыысшибэхъу ѹтгын эрээзэлжээш, утынхэр зэрэзэрэхытшым нэмыкэ шхъээм къихэрэп. Фашист самолетыр псынкэу щыт, 1937-эхэу огум зыщегъазэ. Лыагэу зиэтигъэу, лыхъанчэу быбынэу игъо ефэ. Хыакіэгъогуум иорудие ыма-кэ зэптиурэп, фашист самолетым зиэтижыныш, кыгъэзэн зыщионым зыфаэр ашкыдэхъугъ, щэгынхэр къащ шхъантлэр зэдэгъэ самолетым тирпхъэнкагъэх, лыгъо шуцлэмэ зэлтиштэу фежаягъ.

Пыим самолет стызэ зэрэфхээрэл лыгълээш штурманэу Дмитрий Гавриловым сурэтэр тирхинэу игъо ифэхъагъ. Фашист техаклохэм чэнагъэхэр ягъашыгъэнхэмкэ экипажым лыгъэу кызыыхафшэгъээм тикомандирхэм осэ ин фашигъ, Хыакіэгъогуум Ѣитхьум иорденэу я II-рэ степень зиээр кыфагъэшшошагъ.

Командирэу А. Сидоришиным унашюу кыти, Яхьер орудиум лытгысхъагъ. Самолетхэр зэпэблагъэ хъугъэх, летчикхэр зэрэлэгъх, ау агухэмкэ зэпэчыжъэхэш, утынхэр зэрэзэрэхытшым нэмыкэ шхъээм къихэрэп. Фашист самолетыр псынкэу щыт, 1937-эхэу огум зыщегъазэ. Лыагэу зиэтигъэу, лыхъанчэу быбынэу игъо ефэ. Хыакіэгъогуум иорудие ыма-кэ зэптиурэп, фашист самолетым зиэтижыныш, кыгъэзэн зыщионым зыфаэр ашкыдэхъугъ, щэгынхэр къащ шхъантлэр зэдэгъэ самолетым тирпхъэнкагъэх, лыгъо шуцлэмэ зэлтиштэу фежаягъ.

Гъэрэу кыуубытагъэр

Ленинград фашистхэм къа-дзыхъагъ, къалэм блокадэр

Хэти ашыгъупшагъэп, сиди ашыгъупшагъэп

ЗАПОРЭР КЪЭНЭЖЬЫ

ТЕКІОНЫГЪ!
1945-2020

техыжыгъэнэм фэш СССР-м и Уяшыгъэ Клыачлехэм къалэм дэсхэр бэкэ ашыгъупшагъэп. Гур къодымэ, шыр зэрэмьчээжырэр тидзэклхэм ялжынныр ишыкъягъаэп. Мамыр цыфхэм агу къалэты, неущре мафэр нахышу зэрэхъуштэм щагъягъыхээ ашоигъю Ленинград футбол ешлэгъухэр, концертхэр щызэхашээ.

1942-рэ ильэсийн Хякіэгъогъур зэрэс самолетым щэгынхэр къытырахъафхэх, экипажыр парашютхэмкэ чым къехъжынэу игъо ефэ. А уахтэм Яхъер къэлэцыкүмэ аlyklar, селом зэрэццэхэр, къапэгүнэнгъу унэм фашист офицерым пытаплэхэр щишигъэхзу тимамыр цыфхэмрэ тидзэклхэмрэ къызэряорэр къыралыгъар.

— Нэмийцүм укъымылтээшую узэреколпэшт гъогур тэшэ, товарищ летчик, — къыралыгъар къэлэцыкүмэ, — некло, некло...

Къэлэцыкүхэм лашэр яптыгъеки афэгъеоштэп. Советскэ цыфхэр пыим зэреклодилхэрэр анэгу къэтишь, мэгулэх, агуке рэхъятахэрэп, пкантлэр къяхы. Яхъем шъэожъяехэр югъэрэхъатызэ шоигъо гукъягъу-нэппэльэту афишигъар. Фашист офицерым зыкъыримыгъэлэгъоу екли, зыкъыригъэтыгъ. Гъэрэу штабын зөшт, тикомандирхэмкэ мэхъэнэ ин зилэ къэбархэр аш къырагъэлтэгъях. Хякіэгъогъум лыгъеу къызыхъяфагъэм пае Жъоцко Плъижъым иорден ыбгъэгү къыхалхъаагь.

— А къэлэцыкүхэм анэгу сизыкъапльэм, фашистхэр къитеклонхэ зэрэмыльэцкыщтыр джыри зэ сшошь хъужыгъагь, — къыротэжъыщтыгъ Яхъем. — Тизэктонтыгъэ куачлэр ыгъэштэштэгъ, тапекэ тывлъын куатэ тшоигъо тишьщтыгъ.

Бомбэхэр Берлин тырадзэх

Лашэу уилэр, цыф пчагъаэу узэрэхъурэр арэп зэлъытыгъэр заом текіоныгъэр къыщыдэхъяныр. Къэбар непцхэм зыдямыгъэхъяным, цыфхэр къызэрэпшыгугъихэрэр зыдэштэхъяээ, ори уигугъэ льаплэхэр чимынэнхэр мы тхыгъэ хабзэхэм ашыщих.

1943-рэ ильэсийн фашистхэм пропагандэ непцхэм зырагъяшомбгъузэ, СССР хэгъягушкор аштагъэу, текіонгъэр къыдахынкэ мэфэ заулэ нах къэмнагъэу, советскэ дзэклхэм Берлин нэмисыншт

хэу макъэ агъэштыгъэ. Ар зэрэццыр тидзэклхэм къашыхъатынэм пае Москва ибы-быкъихээ Берлин бомбэхэр тырадзэштыгъэх.

Хякіэгъогъур зэрэс самолетыр Берлин нэсийфхэх пийхэр зениткъехэмкэ къеоштыгъэх, самолетхэмкэ къытэуцуштыгъэх. Тидзэклхэм щынгъуаплэхэр къызэрэнкъихээ, Германием икъэлэ шъхьаэ машор тырадзэштыгъэ.

Гъэрыплэм ефэ

Яхъер фэшхъаф экипаж хъэхъягъаэу Венгрием щызаозз, тисамолет куп чэцшм огум ибыгъай. Фашистхэр къяжэштыгъэхэм фэдэу къапэуцугъэх. Хякіэгъогъур зэрэс самолетым бомбэхэр ридзыхъихээ, ежхэм машор къакладзагъ. Пилотыр фэхъягъэу техникэу стырэм Яхъер къипкъыжыгъ шъхьае, чыжъеу къонеу игъо ифагъэп. Пыйхэм гъэрэу аубити, чыунэм чэс тидзэклхэм ахадзагъ.

Лыгъэр шапхэе зыфхъягъэ дзэклхэм лыхъужхэм чэцшм шъхъаныгъупчэ льапсэм ятээр яуатхъуу, гъэрыплэм къыкъыжыгъэх. Къапэгъунэнгу типодразделенихэм ашыщ хэхъажыхыхи, зеуаплэм зыфагъээжыгъ.

Япониemi нэсыгъ

Нэмийц техаклохэр зэхакъутэхи, ятлонэрэ дунэе заор шэхъыоу аухынымкэ Японием идзэхэм утынхэр арахынхэ фаеу хъугъагьэ. Хякіэгъогъур тэгэгэгэго Японием бывыгъэ, пыим иптиаплэхэм бомбэхэр атыридзагъ.

Хэгъэгү зэошхом иорденэу я II-рэ степень зилэр, медалэу «За отвагу» зыфиорэр, Ленинград, Сталинград якъеухумэн зэрхэлжэхъяэм апае медальхэр, фэшхъафхэр къыфагъэшшошагъэх.

Къырамытыгъэ наградэр

Орден ыкки медаль пчагъэ зыбгъэгү къыхэлэйдкырэ Хякіэгъогъур ланэм пэсхэу дзэклхэм ашыщ къеклэнэклалъээзэ къыриуагъ: «Сыда мыш фэдиз орден къызыкъыуатыгъэр?

Пыим исамолет стызэ зэрэфэхырэм лыпльээзэ штурманэу Дмитрий Гавриловым сурэтыр түрихынэу игъо ифэгъагъ. Фашист техаклохэм чэна-гъэхэр ягъяшилгъянхэмкэ экипажым лыгъеу къызыхъяфагъэм тикомандирхэм осэ ин фашыгъ, Хякіэгъогъум Шытхъум иорденэу я II-рэ степень зилэр къыфагъэшшошагъ.

Къылтэмыфэу сэлъытэ. Хяуами къэлтгыгъуэхэ?..

Яхъер плътыр-стырым хильласи иорденэу хэльмэ ашыщ ыбгэ къыхитхьи, шапхэе горэми димыштэу къэгүштиэрэ дзэклхэм еуагъ. А хъуэгэ-шлагъэр шъэфы хъугъагь, Яхъер агъэпшынагъ. Советскэ Союзым и Лыхъужж щытхъуцэл къыфасуынэу е нэмийк орден льаплэ къыратынэу фагъэхъазырыштыгъэу къэбархэр къалотэжъыщтыгъэх. Ау дзэклхэм дысэу зэрэдэзеклүягъэм къыхэкырэ орден къыфагъэшшошнэу иофхэм ахэпплэжыгъэхэп.

Заомрэ гукъягъумрэ

Хякіэгъогъур Украинаэм щызаозз самолетым машо къыкълагъэнагъ. Летчикир парашюткэ чым къехъжынэу зыфежъэм, ыгу пхырилэу щэ-гыныр пыйхэм къытырапхъэнкагъ. Яхъем щынгъуаплэ итыгъэми, дзэклхэм ыгъэтлэлъжыгъ. Ильэсийбэ тешлэгъэу Темир Осетием щыпсэурэ унагъор а летчикым зэрэлъхүүрээр зызеххым, ихадэ зыдэшшилэ чылпээр аригъэлъэгъүжыгъагъ.

— Осетинхэм картоф дэзо пчагъэу шүхъафтынэу къызытфащэм, — къеотэжыи Яхъем ыкьюо, Урысым искусствэхэмкэ изаслуженэ юфышшоху, Адыгейим культурэмэ хэутын юфхэмрээ иминистрэу Хякіэгъогъу Къэсэй, — тяэт тигъунэнгъухэм, чылэм дэсхэм афигошыгъагъ.

Самолет тамэм къышшэшъо

Адыгэу зэрэштыр, лъэпкъыгу зэрэклоцылым зэрэры

гушкорэр къыгъэшьыпкъяжъэу Яхъем изээ гъогхэри зэпи-чыгъэх, ишыгъэнэги къыхыгъ. Летчикым сид Ѣыгъупшагъэми, самолетыр чым къыгъэттысыжын зэрэфаэр зыдешшэжы. Иштээрэлхэр ыгъэцкагъэхэ зыхъукэ ежыри нах зыфэрэзжэжы мэхъу.

Яхъер заом ильэхъан огум ибыгъаэу чым къызыттысыжыхэмкэ, самолет тамэм тауцозэ, лъэпчласэ къышишьыщтыгъ. Дахэу, жым зэрихъэу, нэгушлоу къызэршшорэм фэшлээ дзэклхэр бэрэ лэгү къыфытеоштыгъэх, чым кулыкъур щызыхъхэрэр Хякіэгъогъур зэрэс самолетым къежхэу бэрэ къыхэкъыштыгъ, къашъом зеплъихээзэ загэп-псэфыщтыгъ, ягушхъэ къячлээ зыкъиэтыштыгъ.

Иадыгагъэкли къытхэт

Мамыр юшшэнэри зырэгъэжъэжым, мэзпэсэу, къэрэгъулэу Ѣытштыгъ. Тэхбуутмыкъуа и Совет идепутатэу пчагъэрэ хадзигъ. Цыфхэм нэллэгъу фабэкэл аягъокынэр, ишуагъэ аригъэкынэр ишэн-хэбээ пытэмэ ашыщыгъ. Самолетым исхэу нэппэльэтуу закъокэ зэдэгүштээнхэ зэральэкъыштыгъэ шыкъэр ишыгъэнэри къыхэнагъ. Цыфым ишогъэшхо римыгъэ-къыштии едэуныр, къэзыуатэрэм ыгу жын дигъэкынэр къыдэхъуштыгъ...

Москва Ѣылэу дзэклхэм къельэгъуэхэлээштээ ланэм къыцышшонэу, шхынхэр тэлкү лыгъэкотагъэх, Яхъем лэгү къыфытеохээзэ, лъэпкъ къашъом хильэсагъ, шхаплэм мэкъэшхо чылукъи хъугъэ. Дисциплинэм лыпльэхэрэ дзэклхэм Яхъер ланэм къызэршшорэр къырагъэ-къулахэп, агъэпшынэнэу аубитыгъ. Къызэралотэжъырэмкэ, а чылпэл къырихылэгъяагъ Советскэ Союзым и Лыхъужжээ Покрышкиныр. Ар ялээли, адыгэ къэшьуаклор къаригъэ-түпшыжыгъ. Хякіэгъогъур льаплээштээ уцуээ къыфашоу зеублэм, иклэрикээ зэкэри лэгү къыфытеуагъэх. «Дзэклхэм лыхъужж къодыл, къэшьокло лэпэлэс», — къырауагъ Хякіэгъогъум.

Ветераныр къытхэмтыжым, цыфхэм ашыгъупшэрэп. Иорденхэр, имедальхэр республике Лъэпкъ музейм чэлэхъ, лыгъэу зэрихъягъэмкэ, иадыгагъэкли къытхэт.

ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Гъэзетхэм якъитхыкІыгъорэ гупшысэхэмрэ

Уадыгэмэ – кІатх

Гъэзетхэм, журналхэм якъитхыкІыгъу. «Адыгэ макъэм» еджэхэрэм яеплыкІэхэр зэдгашІэхэ тшоигъоу гущыгъу тызыфэхуугъэхэм къитауагъэм шуущтэгъэгъуазэ.

ЗЫХЬЭ Заурбый,
Урысыем изаслужене
артист, Адыгэ Республиком инароднэ артист.

— Уадыгэу зыолъытэжьемэ, «Адыгэ макъэм» уеджэн фае. Унагъом адыгабзэкэ ўщыгъын мэхъэнэ ин ил. Яцы-күгъом къышегъэжьагъэу адыгабзэкэ япторэр гум нахь лъээсы. Тиньдэльфыбэз ибаинигъэ нахышыу зээзигъашэ зышоигъохэр Адыгэ Республиком и Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахимэ ыцэ зыхырэм икъэгъэ-тэгъонхэм яптынхэу къетэ-

гъэблагъэх. «Адыгэ макъэмрэ» хавтыхэ сшоигъу. Республи-Лъэпкъ театрэмрэ зэныбджэгъух. Гъэзетым къыїтырэ тофыгъохэр гъэцкіэгъэнхэм фэш пчыхъэзэхахъэхэр, зэлукІэгъу гъэшгъонхэр тишикІагъэх — ахэр зэхэтшэнхэ тльэкыщ.

БЭРЭТЭРЭ Аслъан,
Юфишынм иветеран,
Мыекъуапэ Ѣпсэу.

«Адыгэ макъэр» къисэтхыкы. Адыгэхэм ятарихъ, шэн-хабзэхэм, культурэм, спортым яхыяллагъэхэм сяджэнир нахь сшо-гъэшгъон. Адыгэ къудажхэм афэгъэхыгъэ тарихъ къэбархэр гъэзетым нахыбэрэ къышы-

гаутыхэ сшоигъу. Республикаем ис лъэпкъхэм, Ѣыэнгъэм гъогу дахэ къышызыкIуугъэхэм, тильэпкъ илыхъужхэм афэгъэхыгъэхери «Адыгэ макъэм» нахыбэрэ къыхиутинхэу сифай.

Республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» лъэпкъ тофыгъоу ыгъэцакІэхэрээр цыфхэм алтыгъэлэсигъэнхэмкІэ гъэзетым къыхиутырэ макэл. Арэу Ѣытми, Адыгэ Хасэм ныдэльфыбэз, тарихъым язэгъэшэнкІэ къыїтырэ тофыгъохэр икъоу гъэцкІагъэ хъухэрэп. Аш фэдэ гумэкхэр зэртигъэхэм хабзэм икъулыкъушэхэм яеплыгъэхэр куоу къышарэлатэх.

Прокуратурэм къеты

ИкІэрыкІэу хэплъэжьынхэ фаеу зыхъукІэ...

Административнэ тофхэмкІэ хыкумым ышыгъэ хэбзэ унашьюу куачэ зилэ хуугъэр прокурорым къизэклигъэжын (ытхъаусыхэжын) ыльэкыщ.

Административнэ хэбзэуконо-гъэхэмкІэ УФ-м и Кодекс гъэхэр икІэрыкІэу унашьюу хэ-истатья къизэрэщиорэмкІэ, административнэ хэбзэуконо-гъэхэмкІэ хыкумым ышыгъэ хэбзэ унашьюу куачэ зилэ хуугъэр ыки даом изэхэфынкэ зэфхэхысэжъэр шыгъэнхэр е мыш фэдэ унашьюу къизэтгэху-цогъэныр зыпшээ илтыр УФ-м ишьольтырхэм япрокурорхэр ыки ахэм ягуадзэхэр, УФ-м и Генеральнэ прокурор ыки аштэгъэр арх. Административнэ хэбзэуконо-гъэхэмкІэ хэбзэ унашьюу ашыгъэхэм куачэ яэ

зыхъурэм мы зигугуу къэтшыгъэхэр икІэрыкІэу унашьюу хэпльэнхэ альэкыщ. Урысые Федерацием и Апшъэрэ хыкум и Пленум иунашьюу «Административнэ хэбзэуконо-гъэхэмкІэ УФ-м и Кодекс къизэфагъэфедээ хыкумхэм зэфхэхысэжъэр шыгъэнхэр е мыш фэдэ унашьюу къизэтгэху-цогъэныр зыпшээ илтыр УФ-м ишьольтырхэм япрокурорхэр ыки ахэм ягуадзэхэр, УФ-м и Генеральнэ прокурор ыки аштэгъэр арх. Административнэ хэбзэуконо-гъэхэмкІэ хэбзэ унашьюу ашыгъэхэм куачэ яэ

зыуцууки, къэлэ (район) прокурорыр УФ-м ишьольтыр прокурор зыфигъэзэн ыльэкыщ.

Гущыгъэм пае, 2019-рэ ильэс-сим АР-м и Апшъэрэ хыкум администривнэ хэбзэуконо-гъэхэмкІэ хыкумым иунашьюу куачэ зилэ хуугъэр зыдэбгъэхынэ хыкумым ыцэ, даорэм фэгъэхыгъэ къэбарыр, прокурорэу къизэтгэху-цорэр ыки мы тофым зэкэ хэлажъэхэрэм афэгъэхыгъэ къэбарыр, тофым икІэрыкІэу хэплъэжьынхэм ляласэ фэхъугъэр, іэпекладзэр.

Джащ фэдэу шооки имыгъэу

шэн зырагъэжьагъэм къышы-ублагъэу 2019-рэ ильэс-сим чэ-пьюгъум и 1-м къышегъэжьагъэу администривнэ хэбзэуконо-гъэхэмкІэ хыкумым ышыгъэ унашьюу куачэ зилэ хуугъэр юрисдикцием икассацион-на хыкумхэм, джащ фэдэу дээ хыкумым, УФ-м и Апшъэрэ хыкум къизэклигъэжынхэ альэкыщ.

Административнэ хэбзэуконо-гъэхэмкІэ ыльэныкъокэ хыкумым ышыгъэ унашьюу куачэ зилэ хуугъэр зыдэбгъэхынэ хыкумым ыцэ, даорэм фэгъэхыгъэ къэбарыр, прокурорэу къизэтгэху-цорэр ыки мы тофым зэкэ хэлажъэхэрэм афэгъэхыгъэ къэбарыр, тофым икІэрыкІэу хэплъэжьынхэм ляласэ фэхъугъэр, іэпекладзэр.

Джащ фэдэу шооки имыгъэу

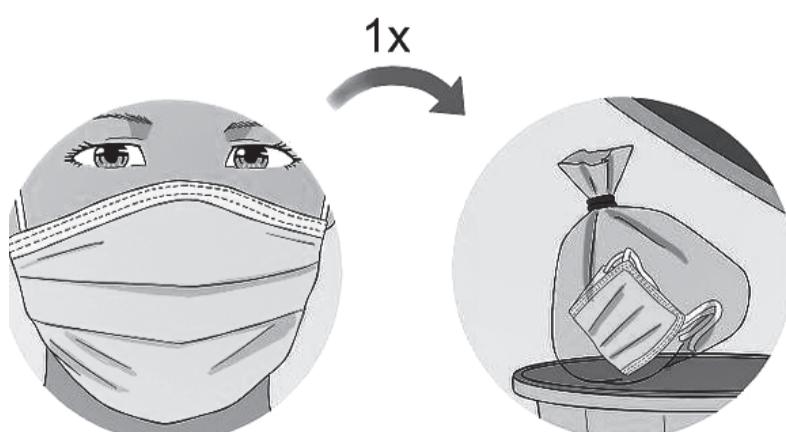
административнэ хэбзэуконо-гъэхэмкІэ ыльэныкъокэ куачэ зилэ унашьюу ашыгъэм икопие хэллын фае. Административнэ хэбзэуконо-гъэхэмкІэ хыкумым иунашьюу куачэ зилэ хуугъэр зыдэбгъэхынэ хыкумхэм, джащ фэдэу дээ хыкумым, УФ-м и Апшъэрэ хыкум къизэклигъэжынхэ альэкыщ.

Мыш дэжым къэлгээн фае, административнэ хэбзэуконо-гъэхэмкІэ ыльэныкъокэ административнэ пшьэдэкыжьеу тэрхьальца-гъэм ипэлээ зикъыкэ, ар икІэрыкІэу къираагъэжьэжын альэкыщ. Тофыр зэфашыгъыщ.

Аш нэмийкэу администривнэ хэбзэуконо-гъэхэм ыльэныкъокэ унашьюу зэблэхъужыгъэм ипэлээ зикъыкэ, ар икІэрыкІэу къираагъэжьэжын альэкыщ. Тофыр зэфашыгъыщ.

«ЭкоЦентрэм» къеты

Шапхъэм тетэу

Коронавирусым зимыуушомбъуным пае ре-жим гъэнэфагъэу субъектхэр зытехъэгъэхэм игъорыгъоу къитеклигъынхэу рагъэжьагъ.

ХъызметшIапIэхэр, салон зэфэшхъафхэр, щапIэхэр, нэмыкIыбхэр къызэуахыжъых, цыфхэ урамхэм атетыр, обще-ственнэ транспортыр зыгъэфедэрэх нахыбэ мэхъу зэпйт. Аш фэшI Роспотребнадзо-рым вирусым ущизуухумэрэ

маскэхэмрэ Iалъэхэмрэ зэкэми агъэфедэн фаеу къыгъэнэфагъ.

Аш детэгъаштэ, зэкэми ар агъэцкIэн, ежхэм япсауныги, къэзыуухъэхэрэми афэсакынхэ фае. Ау мыш дэжым къышыкIедгэхъымэ тшоигъу

маскэу, Iалъэу бгъэфедэгъахэр зэрибдэзыхыщтыми шапхъэ зэриэм. ООО-у «ЭкоЦентрэм» и Адыгэ шольтыр къутамэ тофшэнным икъэухумэнкІэ испециалистэу Лариса Леонович къызэриуагъэмкІэ, ахэр шольхафэу пакетым илхъянхэшь, нэужым хэкхым хэбдээн фае, зыпарэми клоцымыльэу ибдэзыхъэмэ, яягъэ къэклонкІэ Ѣынагъо.

Зэкэми ар агъэцкIэнэу «ЭкоЦентрэм» къялъэу!

ООО-у «ЭкоЦентрэм» и Адыгэ шольтыр къутамэ ипресс-къулыкыу

Тэхъутэмыкье район-ным Ѣыщ бзыльфыгъ.

— Сызыщыпсэурэр унэгъо-луу, «Адыгэ макъэр» кытэт-хыкы. Гъэзетыр игъом къыт-лыгъэсирэп, почтальоным гу-жуугъэу къызэрэтфихырэм тесэжьыгъ. Лэжъапкэу аш та-тырэр макэшь, туубырэп.

Адэгущыкагъэр ЕМТЫЛП Нурбыгъ.

«Адыгэ макъэм» къыхиуты-хэрэр Интернетым Ѣытэгъотых, тшоигъэшIэгъонэу тызаджэрэр бэ. НыбжыкIэу адыгэ гъэз-тэйм еджэхэрэм япчъагъэ сшо-макI. Ар тигумэкыгъо шхъа-лэхэм ахэсэльвэте.

Предпринимательхэм ІэпыІэгъу арагъэгъотынным фэшI

Хэбзэухъумэкю къулыкухэм предпринимательхэм альэнүкъокэ хэбзэнчээ зекууаклэу зэрхэхэрэм апешуукъогъэнным фытегъэпсыхъэгъэ цифре платформэм тоф ешээ.

АО-у «Агентство стратегических инициатив по продвижению новых проектов» зыфиорэм Урысыеем экономикэ хэхъоныгъэмкэ и Министерствэ, Урысыеем цифровой хэхъоныгъэмкэ, зэлхынныгъэмкэ ыкчи коммуникации жуулагъэмкэ и Министерствэ, Урысыеем хэгъэгүү тофхэмкэ и Министерствэ, Урысыеем щинэгъончээнүмкэ и Федеральнэ къулыкуу, УФ-м и Генеральнэ прокуратурэ, УФ-м и Следственнэ комитет игъусэхэу, джащ фэдэу предпринимательхэм я Урысые объединение къыхэлажээзэ, предпринимательхэм альэнүкъокэ хэбзэухъумэкю къулыкухэм хэбзэнчээ зекууаклэу зэрхэхэрэм апешуукъогъэнным пае цифре платформэ агъэпсыгь.

Бизнесым зэрилтийтэрэмкэ, даохэм якъеуѓийн ыкчи язэхэфын ар фэорышшэйт ыкчи мыш

фэдэ пшъэрэлхэр къыдыхэлтыгъэх:

- а) бизнесым ылъэнүкъокэ щиэ администртивнэ перьюхур нахь маклэ шыигъэнүр;
- б) предприниматель тофшэнным пыльхэм яхбээшоигъонгъэхэр къеухъумэгъэнхэр;
- в) хэбзэухъумэкю къулыкуушэхэм ятофшэнэн зэлхүгъяа щитынүр;
- г) бизнесымрэ хабзэмрэ зэкъотхэу шуагъяа къэзытырэ зэдэгүүшигъухэр зэдашынхэр.

КИАРЭ Фатим

«ЭкоЦентрэм» къеты

ИмычыпIэ щыратэкъугъ

Мыекууапэ ирайонэу «МэздахэкIэ» заджэхэрэр гъэпсэфыпIэ чыпIэу къалэм илэхэм зэу ащищ. Ащ фэшI «ЭкоЦентрэм» иофтшэн зыргъажъэм ащ хэкIитэкъупIэ площацкэ щигъэпси, контейнерилл щигъеуцугъэу мафэ къэс ахэм пыдзафэу аратэкъуагъэр ыуещы.

Джырэблагъэ зыгорэм кубометрэ 30 фэдиз хуунэу автомобилым къылыкыгъэ пыдзажэхэр мы чыпIэм щыритэкъугъэх. Ар зышлагъэр региональнэ операторым хэкIыр зэрэуищытим фэгъэхыгъэ зэзэгъыныгъэ дээзымышыгъэ е хэкIэу къыдищырэр зыфэдиз шыпкъэр зыушъэфыгъэ предпринимателэу законыр зууцкохэрэм ащищэу тегуцафе.

— ХэкIыр имычыпIэ щиптэкумэ администривнэ пшъедэдэкъыж зэрэхъынтыр юридическэ лицэхэмрэ предпринимательхэмрэ къагурыон фае. Зэзэгъыныгъэм уклатхэмэ ары тазырэр зымытыштыр, — къылиуагъ ООО-у «ЭкоЦентрэм» и Адыгэ шольтыр къутамэ ишащу Алыбэрд Налбый иеплъикэ къыриотыкызэ.

ООО-у «ЭкоЦентрэм» и Адыгэ шольтыр къутамэ ипресс-къулыкъу.

ИльэсныкъокIэ афыльагъэктогъ

Уахьтэр къизэрэсигъэм диштэу сэкъатныгъэ зэряэр къэзыушыхъатырэ тхылтыр нэбгырэ мини 2-мэ афагъэпсыжыгъ.

Адыгэ Республикэм тофшэннымкэ ыкчи социальнэ хэхъоныгъэмкэ и Министерствэ къизэритирэмкэ, ыпэкIэ мыш фэдэ тхыль зилагъэхэм ильэсныкъокэ афыльагъэктогъатэ. Мыш фэдэ шыкъокэ иштуагъэкэ, сэкъатныгъэр аперэу зыфагъеуцурэ цыфыр медикусоциальнэ экспертизэм и Бюро екслэн ишыкIэгъэтэл.

— 2020-рэ ильэсым гъэтхапэм и 1-м щегъэжъагъэу чъэпэыгъум и 1-м нэс сэкъатныгъэр къэзыушыхъатырэ тхылтыр лъыгъэктогъенэу мэхъумэ, ар ежь цыфыр къихэмлажъэу ильэсныкъокэ фызэклахъашт.

Ащ пае зи пшIэн ишыкIагъэп, — къыщауагъ ведомствэм.

Джащ фэдэу реабилитацием епхыгъэ программэхэри ильэсныкъокэ лягъэктогъатэх.

Федеральнэ реестрэм къытырэ къебарыр илэубытлыпIэу пенсием игъэнэфэн ыкчи итын фэгъэзагъэр Пенсиехэмкэ фондыр ары. Нахь игъэкотыгъэу къебарыр зэжкугъэшэнүм фэшI АР-м медикэ-социальнэ экспертизэмкэ и Бюро шхъалэ телефонымкэ шууцион шуульэкъыщт. Ащ иномерыр 8(8772) 55-11-36.

ГЬОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.

Адыгейм ипроектиту анахь дэгъухэм ахалъытагъ

Жъоныгъуаклэм и 25-м онлайн шыкъокэ тетэу лъэпкъ проекттэу «Культура» зыфиорэм къыдыхэлтыгъэу Урысые Федерацаем и Къэралыгъо совет музеекъэгъэлэгъон тофшэнным хэхъоныгъэ ышыным фэгъэзэгъэ купэу Ѣлажъэрэм зэхэсигъо Иагъ. Шъольырхэм ялтыклохэу хэлэжъагъэхэм (пстэумкли 18) я практикэ тофшэнэн анахь дэгъухэр ыкчи карантин тофхъабзэхэр зауххэкээ проектыкIэхэм я предложениехэр къахыгъэх.

Адыгэ Республикэм культурэмкэ и Министерствэ къизэртигъэмкэ, музей-къэгъэльон тофшэннымкэ Лъэпкъ музеям ипроектиту анахь дэгъухэм ахалъытагъ. Ахэр: къэгъэльэгъонхэу «Адыги — рыцари, воины, всадники» ыкчи «Мир женщины» в интерьерах исторической памяти» зыфилохэрэр.

Тофтхъабзэу «Культурнэ къенир зэлвшанымкэ УФ-м исубъектхэм арьт федеральнэ ыкчи шольтыр музейхэм къэгъэльэгъон проектихэр ацызэхэшгээнхэр» зыфиорэм къыдыхэлтыгъэу мы къэгъэльэгъонитур Лъэпкъ музеям ыгъэхэзывыгъ.

Апэрэ проектым адыгэ хуульфыгъэм ильэпкъ нэшанхэр къырелотыкыых: зэоллэу, шыюу, зэмьблэжъэу зэрэштыгъэр. Мыш итгусэх зыфэдэ къэмыхъутэ экспонатхэу лэшэгтүү чыжъэхэм агъэфедэштгэхэр: ыашэ зэфэшхъафхэр, шымрахыллэрэ пкыгъохэр.

Ятлонэрэ проектым музеим ифонд Ѣищ пкыгъо 450-рэ хэхъагъ. Ащ къыхеубытэх: ыашыл тофшагъэхэу ижыырэ дышье хэдыхынтыр, бзыльфыгъэ шуашаш, хызмэтым Ѣагъэфедэрэ пкыгъохэр, дышье хъал-шылхэр. Адыгэ бзыльфыгъэм инэшанэ ижыырэ лъэхъаным къыщегъэжъагъэу я XIX-рэ лэшэгъум икIэх нэс зэхэугуфыгъэу проектихэм къыриотыкыгъ. Къэгъэльэгъонир тоу зэтеутыгъагъ: археологиер ыкчи этнографиер.

Зэхэсигъом икIэх зэрэштирахъуягъэмкэ, музейхэм ятофшэнэн ышыгъэгъу зэрэфхэхъущтхэ предложениеу къахыгъэхэр, джащ фэдэу музей тофшэннымкэ анахь дэгъоу къыхагъэшгэхэр Урысыеем культурэмкэ и Министерствэ, музейхэм я Союз, шольтырхэм арагъэхыщтх.

ИЭШЫИНЭ Сусан.

